

ДУСЛЫК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫ ХАЛЫК ГАЗЕТАСЫ
НАРОДНАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА

Газета 1931 елның
1 июльнән бирле чыга

№129 (7458)

29 октябрь, 1992 ел,
ПӘНЖЕШӘМБЕ

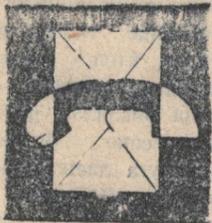
Бәясә 4 тиен.

ДУСЛЫК

Хөрмәтле укучылар!

Кабат исегезгә төшерәбез: «Дуслык», «Дружба», «Туслах» район газетасына язылу дөвам итә. Газетага узвакытында язылып калырга кичәш итәбез. Аның еллык бәясә 78 сум.

◆ Бер колхоз хәбәрләре

Кышны— яңа бинада

«КОНДЫРЧА» КОЛХОЗЫ. Быел хужалыкның товарлык сарыкчылык фермасы коллектив өчен олы сөөнеч булды: яңа терлекчелек бинасы файдалануга тапшырылды. 400 башка исәпләнгән бу бинаны колхозның төзүчеләр бригадасы членнары Нурислам Ишнинязов, Рифкәт һәм Фарит Әюповлар, Фәргәт Гайнуллин төзеделәр.

Шулай итеп, быел маллар кышлатуга яңа биек, жылы бинага кайттылар. Анда терлекчеләре асрау өчен бер уңайлы булса, терлекчеләргә эшләү өчен дә бөтен шартлар тудырылган.

Малларга житәрлек азык хәзерләнүен дә әйтәп үтсә килә. Димәк, кышлату чоры уңышлы узсак, үрчем һәм продукт алуда да зур кыенлыклар булмайчак.

Колхоз эшчәннәре кышны тулы куәтне каршылайлар.

К И Х

Ике очта— ике мәчет

Түбән Норлат авылында эшләп килгән ике — Ясаклы һәм колхоз ягы мәчетләренең һәр икесе яраклаштырылган бинага гына урнашкан иде. Авыл картлары киңәштеләр, уйлаштылар да һәр ике мәчетне дә яңартырга булдылар. Төзелеш эшләрендә Сөгыйт ага Ильмухит, Миннәхмәт ага Бакиров, Талип ага Әюпов башлап йөрүчеләрдән булдылар. Колхоз транспорты, башка кирәк-яраклары белән булышып торды. Хәзер төзелеш ахырына якынлашып килә, колхоз агындагы мәчетнең түбәсе ябылды, икенчесендә һөкү шул эш бара. Эш шундый темпта барса, картлар беренче намазны яңа биналарда укыр көнәргә дә күп калмаячак.

Х. РӘХМӘТУЛЛИН.

Газ һәм электр белән эретеп ябыштыручы Азат Әхмәдиев машина төзү заводында озақ еллардан бирле эшли. Уз һөнәренә остасы, бик дисциплиналы, һәр эшкә сыйфатлы һәм күңелгә ятарлык итеп башкарырга гадәтләнгән Азатны цехта хезмәттәшләре дә хөрмәт итәләр. Алар нигездә КУТМ-60 һәм КУ-12 жайланмалары әзерлиләр. Инде хәзер, завод я чимал юклыктан, я житештерелгән продукцияне реализацияләү авырлыгынан кыенлык кичергән дә, алар жәйләрен эшкә кына район хужалыкларында килешү нигезендә эшләр башкарырга мәжбүрләр. Азат биредә дә сынатмый, эшче маркасына тап төшерми.

Әхмәдиев — заводның профсоюз комитеты члены, эйбәт гаилә башлыгы һәм шулар өстенә әрүдиялә, төпле фикерләүче, һәр яңалык белән кы-

Зыксынуучы яшь кеше дә, электр белән эретеп ябыштыручысы А. Әхмәдиев. РӘСЕМДӘ: машина төзү заводының газ һәм

Курслар эшли

нологик транспорт идарәсенәң дежур механигы Тәлгать Әхмәт улы Могойнетдинов алып бара.

Әлеге курсларга татар милләтеннән булган тыңлаучылар йөри. Ноябрь аеннан биредә, идарә

хезмәткәрләре, эшдәүчеләр теләгән исәпкә алып, татар теленә өйрәнү курслары да эшли башлаячак. Бу группага рус һәм башка милләт вәкилләре азылды.

Р. ЗАҖРЕТДИНОВ.

● Кискен сигнал «Борчылганнар»

Соңгы вакытта районда сөт житештерүнең түбәнәюе һәркемне борчуга салырлык, аерым хужалыкларда (мәсәлән, «Алга»да) ул хәтта 3 килограммга (!) кадәр төште. Хәл сөт житештерүчеләренәң үзләрен дә «борчылган» күрмәсәң, һәм алар тиз генә тәзәтеп тә ташларга ниятләгәннәр. Ни чек итәме? Бик киңел һәм бик тиз ысулны тапканнар — сөткә... су кушканнар. Әйе, әйе, нәтижә дә савым да арткандыр, тик менә сөтнең тыгызлыгы гына бар нәрсәне фаш итеп ташлаган. 27 октябрь көнне «Мамык» совхозының 2 нче фермасыннан килгән сөтнең тыгызлыгы куб см.га 1026,8 граммга тигез иде. «Игенче», «Знамя Октября», Муса Җәлил исемдәге

колхозлардан куб. сантиметрына 1025,7 грамм дагы сөт китерелде. Сөт арттыруның бу ысулы, шулай итеп, колхозларга бер дә файда китерә алмады.

Шул ук вакытта сөтнең пычраклыгы да канәгатьсезлек уята. «Знамя Октября», «Алга», «40 лет Победы» колхозлары, «Төрнәс», «Сөлчә» совхозлары бу көнне чисталыгы буенча III класслы сөт китереп, болай да аз продукцияне тагы да дәрәжәсезгә калдырдылар.

Ел ахыры житә, һәркем аны уңышлы тәмамлар өчен бар резервларны барларга тиеш, югыйсә, Ө бездә эле һамап я күз буяу, я битарафлык. Моңа кайчан чик куелыр, икән?

Былтыргыдан артык

«Россия» колхозы терлекчеләре агымдагы елның тугыз аенда һәр сыердан уртача 2898 килограмм сөт савып алдылар. Бу узган елның шул чоры белән чагыштырганда 144 килограммга артырак. Билгеле, аерым группаларда бу күрсәткеләр тагы да югарырак. Мәнә, Валентина Наумова ел башынан бирле

һәр сыердан уртача 3537 килограмм, ә аның кулданшы Ольга Перепелкина исә 9 айда һәр сыердан уртача 3261 килограмм сауды. Мария Имукова да алардан азга гына калыпса. Аның күрсәткеләре һәр сыерга 9 айда 3111 килограмм тәшкил итте.

М. МИХЕЕВА,
экономист.

■ Игътибар: яңалык

«Орион» тәкъдим итә

киемнәре, ашамлык әйберләренә кадәр бар.

Каян килгән соң ул товарлар кибеткә, гомумән, бу яңа кибет нинди нигездә ачылган? Болары хакында безгә «Орион» ширкәте директоры — запастагы офицер Дамир Краснов сөйлә:

— Ширкәт әлеге дүрт учредитель һәм бер сатучы составында эшли. Безнең төп максатыбыз — халык арасында ихтыяж зур булган товар әйләнешен тәэмин итү. Икенче төрле әйткәндә, без — арадашчы ролендә: кемдә товар артык — аңардан аны сатып алу, кемгә кирәк — аңа сату. Кибет тулысы белән халыктан сатып алынган, китерелгән товарлар хисабына

яшәячәк. Фирманың бернинди спонсоры юк, без жылылык чөлтәреннән бары бина гына арендага алып торабыз. Килчәктә исә биредә машиналар өчен запас частылар бүлеге ачарга жыенабыз, иркен холлда балалар кафетерийсы оештырырга уйлыйбыз.

Әлеге кибетнең яшәү срогы бик кыска: ул 22 октябрьдә генә ачылды. Беренче көннәр нәтижәләре үк кибет хезмәтеннән файдаланырга теләүчеләренәң байтак булачак гына өметлөндерә.

— Көнәң 25—30 меңлек товар сатылды, — ди Эльмира. Шуңа дәлил: хәзер дә «Орион» буш түгел. Әллә гел сатып алырга теләүчеләр генә

инде? Юк, менә әйбер ташырырга теләүче дә бар икән. Дамир ана товарны кабул итү шартын аңлата:

— Паспортыгыз бармы? Рәхим итеп, үз бәягезне куясыз. Шуны онытмагыз: әйбер бәясенәң 10 проценты кибет файдасына тотыла.

Ике арада тиз генә килешү төзелә, ирләр курткасы безардан витринага да әленә. Яңа клиент С. В. Абрамова икән. Кибет турында фикерен иренмичә бүләшә.

— Мин мондый кибетне кирәк дип саныйм. Бездә бит һәрберебездә базарда басып сату итү сәләте юк, аңа күңел дә бармый. Дөнья бит: кемдәдер артык әйбер ята, икенче берү аны дөнья

бетереп эзли. Бу кибет нәкъ аларны очраштырырга тиеш дип уйлыйм.

Кибеткә керүчеләр өзелми. Берәүләр нидер эзли, икенчеләр бәлки кызыксынып кына керәдер. Әмма анда булгач, соңгыларының да уйланылары ихтимал: чү, миндә дә артык әйберләр юкмы, бәлки кемдер аны тилмереп эзлидер? Һәр ике категория кешеләр өчен дә «Орион» үз хезмәтен тәкъдим итә.

Рәхим итегез!

С. НУРУЛЛИНА.

Шушы яктан, шушы туйфрактан без

АВТОРНЫҢ ҮЗЕ ТУРЫНДА:

якташыбыз Гакыйль Сәгыйров хәзерге вакытта Самара өлкәсенең Кошки районы Иске Жүрәй авылында яши. Искиткеч нык ихтыярлы (ул каләмне тешләре белән кысып яза), нечкә шигъри жанлы (аның шигырьләре белән без газета укучыларыбызны әледән-әле таныштырып торабыз), рәссам сәләтенә ия булган бу кеше үзен төрле жанрда сынап карый. Бүген сөзенең игътибарга аның чәчмә жанрдагы сәяхәтнамәсен тәкъдим итәбез.

КҮПТӨН инде бу яктан килеп чыгарга килеп чыгарганым юк иде. Сөекле әбиәме соңгы мәртәбә күрүемә уңиңде еллап вакыт үткән дә киткән. Мин машинага чыгып утыргач та таягына таянып ул да машина янына килеп, бүтөн күрешә алмабыз инде, улым, дип, яшьле күзләрен яулык чите белән сәртә сәртә, сабуллашып калган иде. Иңе айдан соң вафат булу хәбәре килде. Яраткан әбиәм бер сәгәтә урын өстендә ятмаган, тышма чыгып истижа алып кәргән дә, миң үлөм иңде дип урынына яткан да күзләрен йомган. Иң саф күңелле, керсез жанлы кешеләрне генә шундый күңел үлөм көтәдер. Ярата идек без әбиәме. Ул һичкайчан безне ямьсез итеп тиргәмәс, шукулгыбыз чамасызга өйләнә башласа: «Әй, сез, төртенәңнәр»,—дип иңәе жиберә иде. Бу иңде аның безгә карата әйтелгән иңдә усал сүзләре иде. Аның, кайчан да булса бер кул күтәрәп безне кыерсытканын хәтерләмим мин. Димәк, булмаган ул.

Бикколга авылы тирәсендә йөзлегенә таш түшәлгән күтәрткән юл тотына, әнә ерак түгел офыкта Әхмәтнең биек куаклары, тегерман түбәсе шәйләнә башлады. Без Бикколга килеп укып йөргән чакларда беренче булып безне тегерман канаты каршы ала иде. Офыкта канат очы күренсә—авыл якынлыгын сизенеп, аяклар ешрак атлай башлай иде. Киләкелә үк тегерманне карап-өйләнәп үттек. Канатлары төшәп беткән, стеналары да ишеләм дип тора. Үзе белмәгән кеше аны, төрле давилларга каршы торган, тирә-як авыл халкын көне төне эшләп, он белән тәмин итеп торган атаклы жил тегермане дип белмәс тө, Анда тегерманче булып йөри алган соңгы елларына кадәр ул тегерманне салучы Габидулла картның улы Шәйдулла бабай эшләде. Бик картаеп, берничә ел элек иңә дөньядан киткән.

Юл уңаеннан Әхмәт авылынан ике генә чакрым читтәрәк үтүче тимер юлына күз салып кайттык. Әниләр сугышка корал яки солдатлар төяп үтүче һәр эшелонны күп вакыт, кырда урула-

рын туктатып, юл катына чыгып, озатып калалар иде. Һәркемдә йөгереп үтүче вагон тәрәзәсеннән булса да соңгы ят үзенең күрәп калу өметенә ия иде. Без, балалар, кайгының өлкәннәр кебек үк төбәгә төшәп йөзмәсәк тә, аларга ияреп чыгабыз. Һәр поездын күрәп озатып калырга тырыша идек.

Без куаклыкта качып уйнарга, башка төрле шукулгылар эшләргә дә өлгәребез, чөнки кыр станында төмле арыш өйрәсе кояш баеганда гына пешә әле. Без дә өңиләр янында берәз тукланып кайта идек. Езенең вакыт күп—тимер юлда коелып калган патроннарны жиһеп учак яндырып шартлатырга да, кыр бөрәңгесе, кузгалак, «газинч» кебек нәрсәләрне табып чәйнәргә дә өлгәребез. Бервакыт шулай Тәүфикь өр-яңа кубанка киеш барган иде. Үтүче вагоннар арасынан теге якка әйбәр бәрәп чыгарыш китте. Тәүфикь та үзенең кубанкасын атты. Поезд үткәч карасаң—әлеге кубанка вагонга утырып киткән икән.

Икенче бервакыт шулай бер акыллы башыбыз: «Әйдәгез, үзәбезне сынап карыйк, кайсыбыз куркымыйча поезд узганчы күрәп баганасына тотынып тора алыр?»—ди. Барыбыз да баганаларга ябыштык. Мин юлдан бер метрда гына куелган баганга тотындым да, үкәреп, дөбөр-шатыр якынлашып килүче паровозны көтәм, башкаларны күрмим. Менә әлеге, зур-зур тәгәрмәчле тимер аждаһа минем белән тигезләнде. Һәм кинет өстәбездә салкын пар пошкырып, коточарлык тавыш белән чинап жиберде. Белмим, ничек куркып чабып кителмәгәндер пар болыты таралганда тирә-ягымда кем дә калмаган иде.

МӘКТӘП элеккечә авыл уртасында. Бакчасында алмагач та үсеп утыра икән. Илле беренче елларны иясез калган мәчетне күчәрәп ясаганнар иде. Билгеле, ул кешеләргә ни дә әйтәргә, үпкә белдерергә хакыбыз юк. Заманынча эшләннәр, үзләренчә балаларга аң-белем алырга мөмкинлек тудырырга тырышканнар. Ул вакытларда авылда 7—8 класслар да укытылып килде.

«Был авыл мәктәбендә укулар булмый, мәктәбезебез ябыла. Сугыш вакытында да булмаган хәл бит бу»,—дип гарьләнеп сөйләп, зарлана авыл халкы. Ешкәнтәи төшкән генә яп-яшь балаларны ачы таңнан уятып автобуска йөгертүләр зур кыенлыктар китереп чыгарачак. Әлеге кадәр өч классны булса да тыпыч кына авылда укытлар иде. Ә хәзер Норлатка йөрергә туры киләчәк, мәктәпне ремонтлау, жиһазландыру, укытучы туга караганда, автобус белән зур мәктәпкә ташу РОНОга арзанга төшәдер, билгеле. Әмма, бу хәл укучыларга, ата-аналарга олы мөшәккәт тудырачак. Авылда мәктәп булмау, якында гына үзәгә белем бирүче укытучы, кирәк чакта, яисә дәресне төшенеп житмәгән дә мөрәҗәгать итәргә икән

биргән идем. Башакның бер кырында 12 бөртек үскән, димәк, бер башакта 48 бөртек икән. Шуннан чамалап, әнкәй: «Гектарынан уртача утыз—утыз биш центнер чыгачак, бу—зур уңыш, артык түкмә-чәчми генә жыеш алырга ходай язсын»,—дип куйды. Сугыш елларында әнкәй дүрт ел буена шушы колхозда бригадир булып эшләде, бу кырларны аркылыга-буйга ничәмә мәртәбәләр жәүлөп үткән дә, ничәмә мәртәбәләр кул астында эшләүче яшүсмерләрен, хатын-кызларны ачка үлдүдән саклап калу турында уйлангандыр.

Әхмәттә кайбер башка авыллардагы кебек ачыктан халык кырылмаган. Нибары ике кеше вафат булган. Алары да әйткән сүзгә колак салмыйча, күтәргән башак оның

ган ди. —Без сугышсак, аерырга керер идегезме, эни? —Юк инде, кызыгыт шатланып кердем. Бигрәк матур утырасыз,—дигән әбиәм.

КЕШЕ олыгайса, картая башласа да бала чактагыдан үзгәрми икән. Кулына бер яшь чамасындагы бала күтәргән, машина янына якынлашып килүче хатынны күргәч: «Бу Фатыйма бит!»—дип уйлап куйдым. Чыннан да ул булып чыкты. Улы хәрби кеше икән, әле ганләсе белән ялга кайткан. Ә Фатыйманың кулында—оныгы Раил. Раилнең апасы да бар икән. Раилә исемле. Бәлкәй генә кызык йөгереп килеп, зәңгәр күбәлек сыман, әбисе тирәсендә бөтерелә башлады. Фатыйманы шундый сылу оныклары белән рәсемгә төшереп алдык.

БАЛАЧАК истәлекләре күңелдә күп инде ул. Аларны хәтерли хәтерли вакыт үткән сизми дә каласың.

Без чәй белән булышканда Минәхәт тө кайтып керде. Унбиш минуттан без урамда идек инде. —Әйдәгез әле, урамны бер өйләнәп кайтыйк,—дидем мин.

Биредә мине беләләр, хәтерлиләр. Кая гына барып чыксаң та уратып алалар, хәл сорашу, истәлекләренә барлау башланып китә.

Таягына таянып, сиксән белән дуслашып килүче Әсма әби якынлаша. —Улым, мине танысыңмы?—ди ул елмаеп. Танымаган кая инде!.. Мин өченче класста укыганда, өй стөнасына яңа көгаз ябыштырса, чәчәкләр ясатырга мине чакыртып китә иде. Еллар аның мөлаем йөзәнә үзенең чөлтәрен корса да, берәз түбәнәеп, бөкрәеп калса да бик жиңел таныдым мин аны.

Аның торыш иптәшен, әсирлектән качарга әзерләнгән сатлык жаннар аркылы белгәч, фашистлар үзеннән баз казытып, тезеләп баскан әсирләр каршында атып үтерәләр. Ике малайны үзе генә үстәрә.

Габдрәшитне әле юлда очраттык. Дүрт классны тәмамлаганнан соң Бикколга имтиханга ничек йөрүебезне кызык итеп хәтергә алды.

Аның белән бергә Йөземхан да бар иде. Бала чакта, балкы авылының иңдә усал малае—ул булган дыр. Берчакны һидәндәр сугышып киттек. Ул, аста кала башлагач, минем аякны тешләп качкан иде. Күп нәрсә өстенә еллар тузаны утыра башлагач, Әмма әлеге хәл һич төстөн чыкмаган. Сөйләшәп, көлешәп алдык. Әнә Гөлсем апай. Җиде бала

үстәрәп алтысы алка таралган. Төпчөгә нур жәен генә армикайткан.

—Ял да итеп өмәдә, комбайнга дөң аптыратып бетерде. Әле эштә шул, менә мичә дә кала инде,—сөйләнде. Башкалар тирам итеп, ышаншундый жаваплы сиңа йөклиләр икән мөк, сине булды ышануга лаеклы динийлар. Шундый үстәрә алуыгыз бө горуруланьрга кирәк

КҮПЛӨР үсеп жимине белгән ку башка яктарга күчеп көннәр. Алар урын башкалар чиста, мат таш өйләр салып, тор корып яшәп яталар. малай чакларда өй сәндә төрлө-төрлө куаклы бакчалар с иде. Ә хәзер хәтта б мәктәп бакчасында д малары белән макт алмагач үсеп утыр

Усал бал кортлар кача-поса, Идрис бның чиясен урларга идек. Чия куаклары ләгән балкортлары түгел, Идрис бабай дә саклай иде. Безгә булып күрүнгән олы гөүдале, көчле ышлы бабабыз бал кан чакларында авы лаларын хуш ислә балдан авыз иттерми мый иде..

1921 иче елны мәңгелек дала б урынга иң беренче Габидулла килеп ук кан, тегерман салган ше кулы тимәгән, дән биек булып әрәз бута үскәп бу жир эшкәртәп, икмәк лек хәлгә китерү күчәпел килүчеләрг күп тир түгәргә тур гән. Бигрәк тө бе кышны үткәрүе бик булган. Уйнарга ч әрем-чытырман ара балалар адашкан, лек. тынычлыклары ызыган бүреләр төн тәрәзә төпләренә улашсалар да, кеше һөжүм итү очра булмаган.

Мәңгелек дала урт да Совет хөкүмәте бүлеп биргәннән со мөт һәм Чиймә авы барлыкка килгән. И ке авыл да Бикү аерьлып чыкканнар тарак бу яна авыл мәр поселогы дип көннәр. Әхмәр—Га да бабайның куша Соңыннан Әхмәт исеме рәсми докумен да теркөлгән. Бу —бик күп жыелып (Ахыры 4 нче б

Г. СӘГЫЙРОВ Туган авылымда кунакта ХӘТЕР

тирам иткән кешә булмау балаларга мораль яктан зыян китерәчәк.

Мәктәп—авылны оештырып тотучы ныклы үзәк ул. Минемчә, мәчеткә караганда да авыл өчен әһәмиятлесе—мәктәп. Кечкенә генә булса да үз мәктәбе—белем учаты янтырып янмаган авыллар таркала, юкка чыга. Туган авылым шундый хәлгә калмасын иде дип хафаланам.

ИСКЕ мәчет урынын да ак кирпечләр, бетон плителәр ташып өелгән. Авылны үзгәртү планы буенча биредә яңа мәчет төзелергә тиеш икән. Авыл картларының шатлана-шатлана яңа ак мәчеттә намаз укыйсылары да бар икән әле. Насып була күрсен: түбән очта Уксымлы елга сының бормаланып башланып киткән жирендә зур буа төзеләп ята. Биредә күл булачак, һәм алтын балык үрчетеләчәк. Без бата-чума ташулар карап йөргән урында, ни күзәң белән күрерсен, тирәк күлгәсендә «Әттә генәсе» дип кинәнә-кинәнә балык тотып утырмасыңмы?!

Урамга, авылны өйләнәп, зиярәт очыннан киләп кердек. Алдыбызда энәдән-жептән генә чыккан ике «ДОН» комбайны күрүнде. Миңа таныш түгел яшь егет комбайнның ургычың көйләп маташа. Вакыт өжитәп килә: кич кырлар, бай уңыш бирәм дип, күңелләрен шатландырып, саргаеп килгән арышлар көтә үзләрен. **К**ҮПТӨН түгел әни, карчыкка берничә арыш башагы кайтарып

кулланудан килеп чыккан.

ӘНИЕМ башка машинада, бездән алданрак килде. Без килеп житкәндә, аны күрәп алган күрше-күләң, яшьтәшләре жылып өлгәргән иде инде, кайберәүләре хәл сорашып, чыгып та баралар иде.

—Көтәбез, көтәбез, сез һаман юк, кайларда йөрәп беттегез?—дип жиңелчә шелтә белән жиңгәчи каршы алды. Әтиемнең энәсенә хатыны ул. энидән берничә яшыкә көчә, тормышның әчесен төчесен жилкәсендә тартыган, кич күңелле, ачык чырайлы, уңган гына жиңгәчәбездә инде. Алты бала үстәрәп илгә тапшырды: берсеннән-берсе тырыш, уңган, әйбәт кешеләр килеп чыктылар: Минәхмәт—эрәтеп ябыштыручы, без килеп житкәндә эшендә иде (янында берсе генә торып калды). Мәръям жиңгәчи белән безнең эни—килендәшләр. Әтибез сугышның беренче көзүндә үк хәбәрсез югалса да, сугыш беткәч тө әле эни төп йортта булып, өчдүрт ел ике килеп бергә торганнар, алар арасында һичинди низаг килеп чыкмаган.

Кышкы озын төннәрдә чемеки (без үскәндә сугыш лампаны шулай диләр иде) тирәсенә утырып, таң өтәчләренә кадәр чөлтәр бөйләгәннәр. Бервакыт шулай утырган да урыныннан торып янларына әби кәргән:

—Сез Мәрхи бәрәннәре кебек чөңгәрдәп сөйләшәсез. Ике көңдәшнәң чабатасы мичкә сыйган, ике киләндәшнәке сыйма

Каравылга 40 ел

СССР Министрлар Советының 1952 ел 29 октябрь карарына нигезләнгән ведомстводан тыш тышты каравыл бүлеге төзелгән иде. Ө 1959 елның январьда хәрсиләштерелгән каравыл төзелде.

Министрлар Советының 1965 елдагы карары каравыл системасын үстерүдә зур роль уйнады. Әлеге карар барлык министрлыклары, ведомстволарны үзләрендә булган объектларны ведомстводан тыш каравыл подразделениеләре сакчылыгына тапшырырга мәжбүр итте.

Нәкъ шул елны, дөресрәге 1964 елда, Октябрь районында эчке эшләр бүлеге каршында ведомстводан тыш каравыл бүлеге төзелде. Билгеле булганча, беренче елларда бүлектә эшләучеләр саны аз иде. Шуна күрә халык хуҗалыгының гына сак астына алынды. 1977 елга кадәр каравыл бүлеге Октябрь һәм Аксубай районнарындагы халык байлыкларын саклауны тәэмин итте.

1987 елда бүлек коллективы өчен үзләштерелгән күзәтү пункты булдырылган, ягъни халык хуҗалыгы объектларында каравыл системасына техник средстволар кертелгән кенә сакчылык эшендәге сыйфатта сикереш булды.

Хәзерге вакытта бүлекчә сакчылыгындагы халык хуҗалыгы объектларының барысы да каравыл — ягъни сигнализация средстволары белән коралланган һәм шуларның 85 проценты үзәкләштерелгән пульта аша саклана. Бу этапта техник средстволарны киләчәктә тагын да күбрәк күртү һәм камилләштерү төп бурычларның берсе булып тора.

Шуны да әйтеп үтәргә кирәк, каравыл бүлеге хезмәткәрләре дөүләт милкен саклау белән генә шөгыльләнмиләр, ә бәлки жинаятьләрне ачу,

Урал эшчесе В. И. Шестерин (расемдә) Суджанск районының Плехов авылында беренче фермер булды. Лаеклы ялгачыкч ул Чиләбедән Гурок өлкәсенә күчеп килде, Шестерин нигездә

шул исәптән шәһәр һәм районда жәмәгать тәртибен булдыруда да катнашалар. Мәселән, быйлгы елда каравыл бүлеге хезмәткәренә 5 жинаятьне ачтылар һәм тагын 2 жинаятьне ачуда катнаштылар. 206 кеше административ хокук бозуда тоткарландылар. Каравыл астына алынган объектларда 6 урлау кысателде.

Өлкә инспектор, милиция капитаны А. И. Логинов, ИЦН дежурныйлары К. В. Исмагыйлев, И. М. Туктаров, бүлек командиры Ә. Ш. Әхмәдиев, милиционерлар С. М. Тажиёв, Ю. Ю. Сәгыйров, Г. Г. Иванов, Ф. А. Каримов, К. Ш. Сәйфуллин, В. Ф. Ялдин, шоферлар О. П. Яругин, Х. С. Сөгдиев, идарә пульта дежурныйлары Н. К. Павельева, электромонтер В. Н. Першин, сакчы контролерлар Е. Я. Яковлева, А. И. Захарова, С. Я. Яслаугулова, В. В. Маликов, К. А. Садовникова һәм башка бик күпләр үз бурычларын намус белән үтиләр.

Ветераннарыбыз М. М. Хужаханов, А. Г. Баһманов, Н. И. Тиманкин, В. А. Иванов, П. И. Янгильдин, М. Ф. Чельшова, Е. А. Репьева, Н. А. Ножкин, Ю. Ф. Кузьмина һәм башка бик күпләр үзләренң иң яхшы елларын ведомстводан тыш каравыл системасында хезмәттә үткәрделәр.

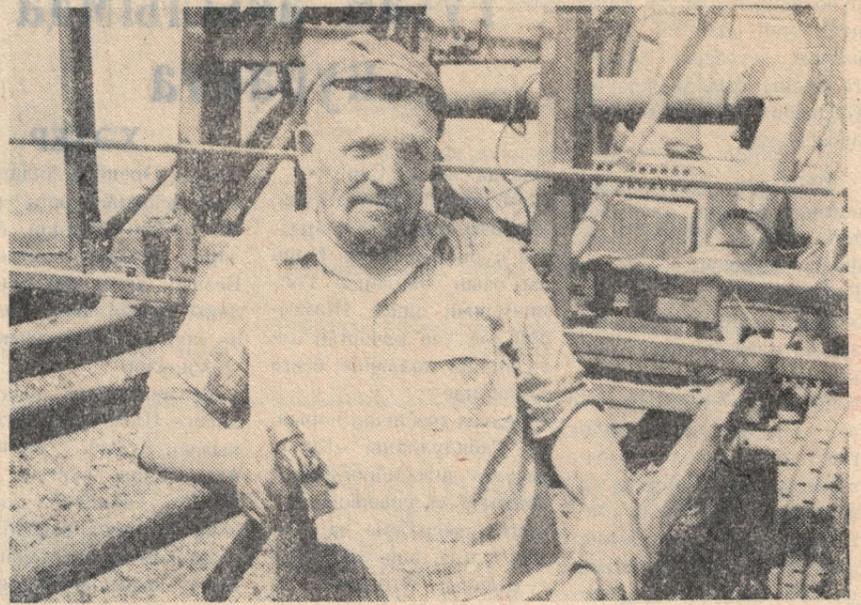
Безнең бүлек хезмәткәрләре киләчәктә дә дөүләт милкен саклауда һәм мусылык үрнәкләре күрсәтәләр дигән ышаныч белдерәсе килә.

Очрактан файдаланып, каравылның барлык хезмәткәренән профессиональ бәйрәмнәре белән котлайсы, аларга нык сәламәтлек, иминлек, уңышлар теләп каласы килә.

Н. ВӘЛИЕВ,
Октябрь районы эчке эшләр бүлеге каршындагы каравыл бүлеге начальнигы, милиция майоры.

Сабыр холькы, тыныч табигатьле Габделәхәт ага эшкә тотынса үзгәрә, куя: хәрәкәтләре житез, төгәл, үзе төвәжкәл төс ала. Читтән караган кешегә аның эше һәрчак бик жинел барган төсле күренә. Әмма механизатор хезмәтен белгән, техника белән эш иткән кеше алай уйларга ашыкмас. Гомер бие тракторда эшләгән, авыр хезмәтнең бөтен нәтижеләре исән-легендә чагылган Габделәхәт агаңың жинеллек, уңайлык эзләгәнә булмады, ул бар кыенлыкны күтәрелеп бәрелмичә, сабырлык белән үткәрә белде. Техниканың күп төрлесең үзләштергән, һәр берсен сагатың кебек эшләтә белгәнә, аның кулында машиналар озын гомерле, көйле булды. Хәзер Габделәхәт Шәрипович инде пенсия яшендә, әмма узган йәй дә

әле колхоз механизаторлары сафында иң житештерүчән, иң күп эшләучеләренң берсе ул булды. Колхозның кукуруз игү звеносы житәкчесе буларак, бу «кырлар патшасы» чачу, эшкәртү аның жылкәсенә төште. Инде

хуҗалыкта жәмәгать маллары өчен азык әзерләү эшенә керешкәч, ул қибән жуйгычка күчте. XXI партсъезд исемендәге колхоз кырларында иң жыйнак, мул, матур печән һәм салам қибәннәре күзегезгә ташланса, һич

икеләнмичә аның хуҗасын мактый аласыз: алар, һичшиксез, Габделәхәт ага Хөсетдинов кул астында куелган қибәннәр булып. РӘСЕМДӘ: XXI партсъезд исемендәге колхоз механизаторы Г. Ш. Хөсетдинов.

Кем ничек эшли?

Районыбыз колхоз һәм совхозлары, предприятие һәм оешмаларының 1992 елга житкерелгән дөүләткә кара металл калдыклары тапшыру планының үтәлеше.

Беренче багана — колхоз һәм совхозлар, предприятие, оешмалар, икенче — еллык план, өченче — план үтәлеше (тонналарда).
Мәгълүматлар 1992 елның 26 октябренә.

Синдряков исем.	47	49,3	Район элемтә узелы	4	2
Ульянов исем.	47	46,6	Нефть базасы	16	16
«Правда»	30	27,3	Сәт-май заводы	8	4,4
«Восход»	39	35,9	«Таттранс» автопредприятисе	45	35,1
Мичурин исем.	31	30,5	МСО	80	79,5
«Россия»	33	29,2	Коммуналь предприятиселәр комбинаты.	20	17,1
Хафизов исем.	50	37,4	48 нче ППЧ	2	—
«Путь к коммунизму»	34	34	Геофизика РСУсы	21,2	5,5
Муса Жәлил исем.	47	31,7	Типография	6	3
«Родина»	36	35,1	Элеватор	50	50
«Иенче»	30	22,3	Район үзәк больницасы	11	8
«Большевик»	38	28,2	Көн күреш хезмәтә күрсәтү производство идарәсе	7,1	7,1
«Заветы Ильича»	31	31,1	Икмәк заводы	8	6
«Знамя Октября»	30	16	Хәзерләүләр конторасы	93	66
«Алга»	50	39,4	НУЭООС	7	5,8
«Комбайн»	32	18,3	НУРВ	443	428,7
XXI партсъезд исем.	55	29	Норлат жылылык чөлтәре	10	10
«Татарстан»	28	27	ДРСУ	44	33,3
«40 лет Победы»	32	30	Машина төзү заводы	100	39,2
«Чишмә»	21	19,7	Вак жыю	60	53
«Таң»	20	21,5	Кино чөлтәре	2	1,7
«Москва»	15	14,6	Ягулык белән тәэмин итү конторасы	7	—
«Урвәк»	26	17,3	«Агропромхемонтаж»	—	—
«Лесная поляна»	11	11	ПМКсы,	60	40
«Кондырча»	34	34	Райно	22	19,2
«Заря»	19	19	Ремтехпредприятие	166	108,1
«Чирмешән»	21	18,3	Култура бүлеге	0,7	—
«Ленинский путь»	40	29,9	127 нче ПМК	55	28,7
«Беренче май»	30	20,5	53 нче СМУ	60	—
«Төрнәс» совхозы	42	40,9	Районара сәүдә базасы	25	23,8
«Мамык» совхозы	35	25,1	99 нчы СПТУ	7	7
«Рассвет» совхозы	59	38,3	«Татагропромхимия» берләшмәсенен Октябрь махәусе бүлеге	85	16,8
«Сөлчә» совхозы	30	30,3	«Норлатнефть» НГДУсы	350	290,8
Кузнецов исем.	29	20,4	«Агропромэнерго»	12	6,8
Хуҗалыкара берләшмә	20	15,3	УРСЖ	7	2
«Яшь көч»	9	15,1	Жиләк-жимеш питомнигы	6	6,1
«Дуслык»	9	9	Барлығы	2355	1716,6
МТС базасы	90	63	Район буенча	2635	2772,6
Барлығы	1280	1056			
Ит комбинаты	34	17			
Шикәр заводы	286	236,4			
«Агропром» ДПМКсы	8	7,7			
Октябрь урман промышленпосте хуҗалыгы	75	33,5			

Мәгълүматлардан күренгәнчә, металл калдыклары тапшыруда промышленность предприятияләреннән машина төзү заводы, урман промышленности хуҗалыгы, 127 нче ПМК, 53 нче СМУ, агропромберләшмә артта

сөйләләр. Аларның кайберләре, хәтта бу эшкә керешмәгәннәр дә. «Знамя Октября», XXI партсъезд исемендәге колхозлар да бу эштә әкрен кыймылдыйлар. Әлеге хуҗалык һәм предприятисе житәкчеләре металл

тапшыруны өзәләр һәм моның белән районның бу төр продукцияне кулланучыларга озатуын сузуга этәрәләр. Ә бит, әгәр металл ватыклары тапшыру задачи

он өчен бик кирәкле проблемны ала алмаячакбыз. Ел тәмамланып килә. Калган вакыт өчендә эшне жайга салып, задание-не үтәү өчен бөтен көчне бирик!

ган Бикүле халкына өстәмә яңа жир бүлөп бирүне юллап йөрүче Миннәхмәттән алынган Миннәхмәт — хәзерге вақытта шушы авылда яшәүче Носыпов Йөземханның бабасы ул.

1922 нче елның ураг өстендә бу яңа авылның төп хужасы булып Гайфулла күршенең малае Гарифулла туган. Кырда эшләп кайтканда көлтә төягән олау башында тапкан аны Нурия әби. Ә безнең әби Миннегыйзәт —кендек әбисе булган, чәңки юлда кемне эзлисең инде? Билгеле, ул чакларда алар әби булмаганнар. Ә безнең әтине әбиебез дә Бикүледә чакта ук 1914 нче елның сугышы башланган кенендә зураг төбөндә биләгән.

Әби мәрхүм: «Сугыш елында таптым, сугышта үлгәргә дә язган икән», — дип кайгырып сөйләй иде.

АВЫЛДА беренче мәчетне Габидулла салдырган. Кемгә дә әйтмичә, ул урман ягына барып бура бураткан, олаучылар яллап, мәчет агачларын һәм кирәк-яракның барысын да төятәп алып кайткан. Авыл халкы: «Нишләп безгә әйтмәдең, алып кайтырга ярдәмләшер идек», — дигәннәр. Габидулла үз заманының бик таза тормышы кешесе булган. Габидулла бабай тегермәнче Шәйдулла бабайның һәм Гөлминурның әтисе була. Хәзерге вақытта Гөлминур шушы

Туган авылымда кунакта

ХӘТЕР

авылда яши. Сеңелесе, Шәмсинур — Тимертауда. Әхмәттә торган елларда без күршеләр идек. Кышкы озын кичләрдә Гөлминурның әнисе Шәмсеруй әби үзе күчәргән эләнә һинди хәлләриңе безгә сөйләй иде.

Колхоз төзелеш чорында Габидулланы «Кулак нәселе» дип Себергә озатканнар. Ат урынына илгелгән сьерлары да егылып үлгәч, яшь балалары — уллары бөтенләй ач кала. «Үзәбез үлсәк тә ярар, ичмасам балабыз исән калмасмы...» — дигән өмет белән бер станциядә әлегә баланы «контора»ның ачык тәрәзсененнән эчкә утыртып калдыралар. Ә үзләре ачлыктан бик иза чиксәләр дә исән калалар. Соңынан баланы калдырган жиргә барып сорашып йөрсәләр дә таба алмыйлар.

ГАБИДУЛЛА төрле жирдә бөргөләнәп йөргәннән соң, мең хәсрәт күрәп Оренбур тирәләрен дә берәзгә төпләпәп калган.

Сугыштан соң Габидулла карт — карчыгы һәм чибәр генә ике кәчкәе кызы белән туган авылына кайтып урнашты. Гөлминурга 10—11 яшь тирәсе генә иде әле. Шу

лай да Оренбур якларыннан искиткеч оста итеп мамык-йон шәлләр бөйләргә өйрәнәп кайткан. Безнең авыл хатын-кызлары андый шәл бөйләүне шул матур кызчыктан өйрәндәләр.

Гөлминур һәм аның сеңелесе Шәмсинур житкән кызлар булып киләләр иде. Күпне күргән, күп яшәгән Габидулла карт кышкы төннәреннән берсендә өшөгәндәй уянып китә, йомышы төшәп тышка чыгып керә, әхер генә жылы мич балына мәнәп ята да изрәп китеп, кемне дә бимаза кылмыйча, үз дә белмичә тыныч кына мәңгелек йокыга чума.

Иртәнде чәйгә уятырга дип килсәләр... Авылыбызның мөхтәрәм кеше ләреннән берсенә гомәр юлы әнә шулай тамалана.

Гаражда бергә сугышып, бергә уйнап үскөн Жиржизов Вәгийзәне очраттым. Ул тракторын тәзәтә иде. Үзгәргән, олы гайган, дөресен әйткәндә башта мин аны танымаган идем. Тормыш иптәше Рәһәбәр механизаторлар ашханәсендә эшли, ә уллары шунда ук гараж мәдире икән. Күңелләре

күтәрәнке, тормышлары әйбәт булырга охшый.

Берничә сәгать эчендә генә авылдашларның барысын да күрәп, сөйләшәргә мөмкин түгел иде. Еигрәк тә барысы турында да язучу да мөмкин түгел. Биредә үзләрен очратмаган дус-ишләре мине гафу итсеннәр. Соңрак тагың бер очрашырбыз дип уйлыйм.

АВЫЛДАШЛАРЫМНЫң шул ягы шәлләндә мине: заманалар буталып китте, тормыш итү кыенлашты, кая таба юл яру да хәзергә билгесез дип күп сөйләпәп, күп кушырып утырмыйлар икән. Авылда төзелеш жәелгән, кырларда мул уңыш үстәргәндә. Авылым кечкенә генә булса да, алга карап, зур өмет белән яши. Мәгә шул шатландырды мине.

Минемчә, ул өмет-ышанычның канатлары — нефтьчеләр белән бөйләнеш, алар белән дуслыкның ныгуы. Нефтьчеләргә Әхмәтнең иркен кырлары, хезмәтчел куллары кирәк булган кебек, авылдашларыма да аларның ныклы ярдәме бик кирәктер. Бу заманда үзгә генә аерымланып яшәү мөмкин түгелдер.

Менә аерылышу минутлары да килеп житте. Керер кешеләр, сөйләшер сүзләр күп калды. Сезгә иминлек, зур уңышлар теләм авылдашлар. Тормыш сынаулары арта бара, бирешмәгез, дуслар!

Хайваннар дөньясында

Китька — вегетарианец

Моннан өч айлар элек бабай күршеләрдән мәче баласы алып чыкты. Үзәбезнең мәче картайган иде. Бер атнадан мин мәчә баласын кыяр түгелдә күрдәм. Беренче тапкыр мәчә баласы (без ачы Китька дип атадык) тычкан эзәрлеклелдер, дип уйладык. Юк, яхшы лабрак баксам, аның бөтенләй мәчәләр «профессиясе» белән шөгыйләнчәмичә, кыяр кимереп ятуын күрдәм. Шуннан соң Китьканы бакчада күрәп гажәлләнми башладым. Бер көнне, кызык өчен Китьканың савытына бер кисәк помидор куйдым. Китька аны да ашады. Шуннан берәр ай узгач безгә кавың китерделәр. Хәзер минем мәчә баласының кавыңга реакциясен беләсем килде. Китька кавың кабыгын шундый аппетит белән ашады, карап торучу да күңелле иде. Шулай да Китька

ның иң яраткан ризыклары бәрәңгә һәм кыяр. Яшелчә сезоны узды. Китькага авырчак тууы килер инде. Хәер ул көн саен тычкан тотар. Хәер, бусысы уен өчен генә. Еш кына ул аларны исән-имин кире жиберәр. Кинокамера булса аның барлык кыйланышларын төшереп алыр идек. Китьканың һөнәрләре, мавыгулары күп төрле бит.

Күптән түгел үзәбезнең «вегетарианец»ның тагың бер йомшақ ягын таптым: ул йөрәргә ярата. Гадәттә ул ярты юлны минем артымнан үзә йөгәреп бара, ә аннан соң мөскенләпәп мяу-мяу итә. Димәк, кулга килгәргә сорый. Һәм кулга алгач, минем бушлат кесәсе аның өчен ышанычлы ышыклану урыны һәм «Такси».

Г. ИСАЕВ,

Мамык авылы.

МӘСКӘҮ. Дөрес бит, песиләр һәм клоуннар нәрсәдәдер бер-берсенә охшаганнар? Үзләреннән мөстәкыйльлекләре һәм алдан әйтәп булмау белән, данни рәвештә тукталыр урын эзләүләре һәм нәзберек булмаулары беләнме?.. Бәлки шуңа күрәдер, алар танылган Юрий Куклачевның песиләр театрында бик яхшы яшилар.

Монда күңелле клоуннарның кыланмышына һәм дүрт аяклы артистларга карап тавышланьрга, аякларны шапылда тырга, ө иң мөһиме —

туйганчы иркенләп көләр гә мөмкин. Артистларның барлык тырышлыгы нәкъ менә шуңа юнәлдерелгән дә. Клоуннар песиләр белән залга төшкәндә яки Ю. Куклачев кемпедер сәхнәгә чакырганда тамашачылар үзләре дә тамаша күрсәтүдә катнашучыларга әйләнәләр. Клоунның эшенә карау жиңел һәм күңелле булса да, бу эш авыр һәм бөтенләй үк гади түгел. Залда көлүләр көчәйгәндә һәм балаларның күзләре шатлыклы ялтыраган саен артистларның тире күбрәк чыга бара.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ЯКШӘМБЕ
1 НОЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
16.35 Музыка турында әңгәмәләр.
17.50 «Соңгы корбан». Нәфис фильм.
19.20 Балет, балет, балет...
19.55 «Уятмакчы булсаң халык күңелләрен».
ОСТАНКИНО КАНАЛЫ
7.00 Көчле рух сәгатә.
8.00 «Спортлото» тиражы.
8.15 Мультфильм.
8.40 Төрөк ансамбле чыгышы.
9.00 Иртән-иртүк.
9.30 «Ялла».
11.00 Үткәннәр.
11.55 Виһондә гүзәл мизгелләре.
13.50 «Соло».
14.20 Волхонкадагы йорт.
14.50 Һәркем үзенеке турында.
15.00 Яңалыклар.
15.20 Телефильм.
17.10 Панорама.
17.55 Уолт Дисней күрсәтә.
18.45 Яңалыклар.
19.05 Телелогия.

19.20 «Вирджиния Вульфтан кем курка?» Фильм-спектакль.
22.00 Нәтижәләр.
22.45 Спорт уик-энды.
23.00 «Хыял вокзалы».
«РОССИЯ» КАНАЛЫ
8.00 Хәбәрләр.
8.25 «Кузьма Поклонов язмышы».
9.25 Буш вақыт.
9.40 Билгесез мәдәниятләр.
10.10 Алты сутый.
10.30 «Корольектәге мажара», 10 серия.
11.00 «Аты-баты».
11.30 Теләсәгез, ышаныгызы...
12.00 «Начар яхшы кеше». Нәфис фильм.
13.40 «Крестьян мәсьәләсе».
14.00 Хәбәрләр.
14.20 Телеуен.
14.50 «Провинция якшәмбесе».
15.35 «Юнып ташламаслык...»
15.50 «К-2» күрсәтә.
20.20 «Кояштагы кан». Нәфис фильм.
22.05 «Коррупция».
23.00 Хәбәрләр.
23.25 «Спорт каруселе».

1 ноябрьдә Яңа Әлмәт авылында яшәүче әниебез, әбиебез Гәүһәр Нигъмәтуллинаның туган көне. Аны бу бәйрәмгә белән кайнар котлыйбыз. Исәнлек-саулык, бәхет, әтибездә белән тигез гомәр итүләрен телибез.

Кызлары, кияүләре, оныклары.

ТАБЫЛДЫКЛАР ӨСТӘЛЕНӘ

53 нче төзү-монтаж ида Норлат шәһәре, Дружба рәсе территориясендә әй урамы, 18 нче йорт, 2 берләп салынган сумка нче квартирага көннең табылды. Югалтучы кеше теләсә кайсы вақытында түбәндәге адрес буенча: мөрәҗгәгать итә ала.

Район мәдәният бүлгәе һәм балалар музыка мәктәбенең укытучылар коллективы әтисе

СӘФӘРГАЛИ АБДРАФИК улының үлүе сәбәплә балалар музыка мәктәбе директоры Төлгатъ Сәфәрғали улы Бәдйитинның авыр кайгысын уртаклаша.

Октябрь төзелеш материаллары комбинаты әтисе вафат булу сәбәплә тимер-бетон әйберләр цехы мастеры Бикметов Ирек Әхмәдулла улының тирән кайгысын чын күңелдән уртаклаша.

МӨХӘРРИР В. В. ИСХАКОВ,

Учредительлар: редакциянең Һезмәт коллективы һәм халык делегатларының Октябрь район Советы.

Газетаның басылу сыйфаты турында типография директорына түбәндәге телефон белән мөрәҗгәгать итәргә: 2.10-54.

Редакциянең адресы: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19. 2—22—81; мөхәррир урынбасары һәм советлар торышы бүлгәе 2—10—44; рус теленә тәрҗемә итү мөхәррир урынбасары 2—14—18; чуваш теленә тәрҗемә итү хужалыгы бүлгәе 2—10—44; яңалыклар һәм промшленность бүлгәе 2—22—51; жаваплы секретарь, хатлар, массалар белән эшләү, радиоташырулар бүлгәе, бухгалтерия һәм реклама бүлгәе 2—18—67; фотокорреспондент 2—15—63.

Газетаны Фидания ХӘЙРЕТДИНОВА жыйды. Нина ТОЛМАЧЕВА верстка ясады. Наташа ЛУКОЯНОВА басты. Корректор — Зөлфия ВӘЛИЕВА.

Күләме — 1 басма табак.